

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp CVIN-bijdrage		DIS/90/153/2234	16 mei 1990

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 28 mei 1990 a.s..
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst,
voor deze
het Hoofd Bureau Inlichtingen

[REDACTED]
Luitenant-kolonel KLu

Bijlagen   Bezoekadres
een   Kalvermarkt 28
   's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070- [REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/2234 d.d. 16 mei 1990

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1 ✓
Hoofd BVD	2 ✓
Hoofd IDB	3 ✓
BuZa/DAV	4 ✓
BuZa/AMAD	5 ✓
Plv. Hoofd MID/KM	6 ✓
Plv. Hoofd MID/KL	7 ✓
Plv. Hoofd MID/KLu	8 ✓

Intern:

H-MID	9 ✓
HSI	10 ✓
HBI	11 ✓
HSV	12 ✓
HPEA	13 ✓
HSW	14 ✓
MID-Archief	15 ✓

Bijlage behorende bij brief
nr.: DIS/90/153/2234

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1 ● LANDSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

b. Terugtrekking CGF en SGF

Gedurende de verslagperiode vertrokken vanuit Tsjechoslowakije en Hongarije met korte onderbrekingen vrijwel dagelijks, trein- en wegtransporten naar de Sovjet Unie. De volledige terugtrekking van beide Sovjet Groepen van Strijdkrachten moet medio 1991 zijn voltooid en er zijn tot op heden nog geen aanwijzingen dat men achter raakt op het terugtrekkingsschema. Inmiddels is bekend geworden dat in 1990 vanuit Polen ook nog 5000 man Sovjet troepen, vermoedelijk behorend tot de NGF, naar de Sovjet Unie zullen terugkeren.

2 ● LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

en luchtverdedigingszones. Zowel de uitvoering van het jaarlijkse oefenprogramma alsook deelname van de Sovjet en "Niet Sovjet Warschaupact"-landen aan dergelijke multinationale oefeningen vinden ondanks de huidige politieke situatie onveranderd plaats.

b. Verminderde paraatheid Oostduitse luchtmachtkrachten/luchtverdediging (LSK/LV)

Op 13 maart kondigde de Minister van Defensie van de DDR aan dat ingeval van een mobilisatie de tijdsperiode, waarin reservisten, van in elk geval de LSK/LV, zich moeten melden bij mobilisatie-centra is verdubbeld. Een en ander houdt in dat de paraatheid van de Oostduitse LSK/LV vermindert omdat het tijdsbestek, waarin de LSK/LV op 100 procent oorlogssterkte kunnen komen, wordt verlengd. Deze maatregel ondersteunt de stelling, dat a.g.v. de huidige politieke ontwikkelingen, de trend naar een verminderde paraatheid van de Oostduitse LSK zich voortzet. Begin dit jaar waren er al aanwijzingen voor een verminderde paraatheid bij de Oostduitse "Quick Reaction Alert" eenheden, met name met betrekking tot de langere tijdsnormen bij de GW-systemen, om op operationele status te komen.

c.

d. Vliegtuigleveranties aan de NSWP-LSK

Alhoewel algemeen werd aangenomen, dat na de politieke omwentelingen in Oosteuropese landen de levering van moderne wapensystemen achterwege zou blijven, vonden recent aan een drietal landen leveranties plaats. Zo ontving de DDR HINDS-F, terwijl aan Tsjechoslowakije en Roemenië elk 6 FULCRUMS werden geleverd. In totaal beschikken deze landen over respectievelijk 20 en 8 stuks van deze moderne straaljagers. Deze leveranties waren ongetwijfeld al in een eerder stadium overeengekomen, waardoor deze waarschijnlijk niet meer door de betrokken regeringen ongedaan konden worden gemaakt. Het is echter twijfelachtig of verdere leveranties van dit gevechtsvliegtuig aan met name Tsjechoslowakije nog plaats zullen vinden, gezien de slechte ervaringen die de Tsjechen tot nu toe met dit vliegtuig hebben opgedaan.

3 ● ZEESTRIJKKRACHTEN

a. Sovjet vloot-inspanningen

De belangrijkste Sovjet-marine oefenactiviteiten van deze lente vonden plaats in de periode 17-24 april. In deze periode werden in alle Sovjet vlootgebieden oefeningen waargenomen. De oefeningen in het Noordelijk Vlootgebied waren het meest intensief en richtten zich nadrukkelijk op onderzeebootbestrijding en luchtverdediging o.a. tegen kruisraketten. In de Oostzee en de Zwarte Zee werd voornamelijk onderzeebootbestrijding beoefend. Opmerkelijk was dat de activiteiten in de Stille Oceaan langer dan gebruikelijk werden voortgezet en ook tijdens de 1 mei viering voortgang vonden. In vergelijking met vorige jaren kan worden

opgemerkt dat de lente-oefeningen dit jaar -hoewel complexer van aard- minder grootschalig waren en dat ditmaal m.u.v. vliegtuigen niet "out of area" werd geopereerd.

b. Gevolgen voor Sovjet marine bij afscheiding Baltische Staten

(1) Indien Estland, Letland en Litouwen erin slagen onafhankelijk te worden, zal mogelijk van de Sovjet Unie worden geëist dat zij haar troepen zal terugtrekken en al de militaire faciliteiten zal verlaten.

(2) Dit betekent dat de USSR o.a. de volgende faciliteiten voor de Baltische vloot zal moeten opgeven:

a. in Litouwen, een marine verbindingstation en een marinebasis voor grensbewakingseenheden;

b. in Letland, een marinebasis, een scheepswerf, een (winter)haven en munitie- en opslagplaatsen;

c. in Estland, 2 marinebases en 2 scheepswerven en een marinevliegkamp.

c. Commentaar

Er zullen veel nieuwe nieuwe faciliteiten gebouwd moeten worden teneinde de enorme hoeveelheid aan o.a. raketten, brandstof, munitie, mijnen en torpedo's te kunnen opslaan. Ook zijn er onvoldoende ligplaatsen voor de vloot aanwezig buiten de Baltische republieken. Dit alles heeft tactische en strategische gevolgen. Het verlies van een zo belangrijk kustgebied voor de Sovjet marine vereist belangrijke verandering m.b.t. de inzet van en het opereren met de Baltische oppervlakte-, onderwater- en marine luchtvaarteenheden. Daarnaast kunnen, als gevolg van een Duitse hereniging en een weigering van de Poolse regering de gebruiksrechten van 2 marinebases te verlengen verloren gaan voor de Sovjet marine.

B. WARSCHAUPAKT/OOST-EUROPA

4. DE POSITIE VAN DE MILITAIREN

a. In de Sovjet Unie is in april de discussie over hervorming van de strijdkrachten geïntensiveerd. Aanleiding daartoe is het in februari gepubliceerde ontwerpprogramma voor het in juli te houden Congres van de Communistische Partij. Dat ontwerpprogramma stelt dat het noodzakelijk is dat er een hervorming van en effectieve parlementaire controle over het militaire apparaat moet komen. Vooruitlopend op het partijcongres is in de media en de Opperste Sovjet een hevige politieke strijd ontbrand over de vraag hoe de militaire hervorming eruit moet zien.

b. De huidige discussie werd geopend toen een groep jonge officieren die zitting heeft in het Sovjet parlement begin april een initiatiefwet presenteerde met een concept voor een militaire hervorming. Behalve de militaire parlementariërs hebben specialisten van een aantal instituten van de Academie van Wetenschappen, drie militaire academies en vier militaire instituten meegewerkt aan het opstellen van dit concept. De

hoogste militaire instellingen weigerden echter elke medewerking en officieren die aan het concept hebben bijgedragen zouden zelfs met ontslag zijn bedreigd. Hun leider, een dertig jarige majoor is inmiddels uit de partij-organisatie van de strijdkrachten gezet. Het concept voorziet in de geleidelijke overgang naar een "beroepsleger dat op vrijwillige basis wordt bemand". Het principe van universele militaire dienstplicht zou slechts voor oorlogstijd worden gehandhaafd. Het omvat verder de vorming van nationale militaire formaties in de republieken, parlementaire controle over de strijdkrachten, vermindering van het aantal politieke functionarissen, alsmede de deelname van alle partijen en politieke organisaties aan de formulering van het militaire beleid.

- c. Een andere instantie die zich met deze materie bezighoudt is de top van het Sovjet Ministerie van Defensie en de Generale Staf. Deze hebben formeel steun betuigd aan het idee van een militaire hervorming, maar zien deze als een geleidelijke transformatie van de strijdkrachten met behoud van veel van hun huidige kenmerken. Dat bleek onder meer uit de rede van Minister van Defensie [redacted] ter gelegenheid van de 45e verjaardag van de overwinning op Hitler-Duitsland op 8 mei jl. Bij een eerdere gelegenheid verklaarde hij dat de militaire hervorming eigenlijk al een jaar in praktijk wordt gebracht door de unilaterale troepenreducties en reorganisaties.

Deze voorkeur voor beperkte en geleidelijke hervormingen wordt ook duidelijk in het wetsontwerp voor een "Wet op de Verdediging van de Sovjet Unie", dat door het Ministerie van Defensie is voorbereid. Dit wetsontwerp zal in juni aan de Opperste Sovjet worden voorgelegd en moet "alle aspecten van de militaire en defensie-ontwikkeling van de Sovjet Unie regelen". De opdracht een dergelijk wetsontwerp uit te werken stamt overigens al van medio 1989. Het ontwerp is zeker niet bedoeld als concept voor een ingrijpende militaire hervorming. De behandeling van dit wetsontwerp komt echter midden in de discussie over een militaire hervorming en de militaire leiding heeft geprobeerd het ontwerp in te passen in haar denkbeelden over de toekomst van de strijdkrachten.

Het wetsontwerp bepaalt onder meer dat alle unierepublieken en andere "autonome entiteiten" gezamenlijk deelnemen in de verdediging van het land. De militaire leiding keert zich hiermee tegen het streven naar nationale militaire formaties (en onafhankelijkheid) voor diverse Sovjet Republieken. Verder zou het wetsontwerp voorzien in een gedeeltelijke professionalisering van het Sovjet leger. Daarnaast wordt echter handhaving van de militaire dienstplicht voorgesteld.

- d. Het is niet waarschijnlijk dat de militaire top in staat zal zijn om de beoogde militaire hervorming in genoemde zin af te zwakken. De militaire leiding bevindt zich momenteel in een zwakke politieke positie. De militairen zijn slecht vertegenwoordigd in de hoogste politieke organen en krijgen van twee kanten concurrentie bij de vorming van het defensiebeleid. Aan de ene kant van civiele defensiedeskundigen, die nauwe banden hebben met de politieke leiding en die in het verleden al hebben gepleit voor aanzienlijke inkrimping van de strijdkrachten en ingrijpende structuurwijzingen. Aan de andere kant komt de oppositie uit de strijdkrachten zelf, waarbij jonge militaire parlementsleden een opvallende rol spelen. De politieke leiding kan door deze groepen

steun te geven het debat in een voor [redacted] en zijn medestanders gunstige richting sturen. Aangenomen mag worden dat [redacted] in staat zal zijn in deze situatie de discussie rond het thema militaire hervorming tot een voor hen gunstig eindresultaat te brengen.

- e. Bij de feestelijkheden rond de 45e verjaardag van de overwinning op Hitler-Duitsland heeft [redacted] nog eens benadrukt dat hij van mening is dat perestroyka niet kan halthouden voor de strijdkrachten. Evenals in het verleden gaf hij echter niet aan hoe die hervorming van de strijdkrachten eruit zou moeten zien. Het ligt evenwel voor de hand dat het een van de primaire doelstellingen van [redacted] is om de Sovjet strijdkrachten en defensie-inspanning verder terug te brengen, zowel om op die manier middelen te vinden voor het economische herstelbeleid, als om de betrekkingen met het Westen verder te verbeteren.
- f. Er zijn nog geen aanwijzingen dat de strijdkrachten zich niet langer zouden willen schikken naar de beslissingen van de politiek. Geruchten over een poging tot staatsgreep eind februari blijken niet juist. Voor zover bekend was er die dag inderdaad sprake van extra militaire aanwezigheid in Moskou, maar aangenomen wordt dat deze troepen aanwezig waren voor het geval de betoging van aanhangers van een radicale hervorming, die op die dag op het Rode Plein plaatsvond, uit de hand zou lopen.

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Aan:
- zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/3588	2 AUG. 1990
CVIN-bijdrage			

1. In bijlage treft U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 9 augustus a.s.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

[REDACTED]
/ Kolonel der Cavalerie

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

2 AUG. 1990

<u>Aan:</u>	<u>Exemplaar nr:</u>	<u>nummers</u>
Voorzitter CVIN	1 ✓	90.434
Hoofd BVD	2 ✓	90.435
Hoofd IDB	3 ✓	90.436
BuZa/DAV	4 ✓	90.437
BuZa/AMAD	5 ✓	90.438
Plv Hoofd MID/KM	6 ✓	90.439
Plv Hoofd MID/KL	7 ✓	90.440
Plv Hoofd MID/KLu	8 ✓	90.441

Intern:

HMID	9 ✓
HSI	10 ✓
HBI	11 ✓
HSV	12 ✓
HPEA	13 ✓
HSW	14 ✓
MID-Archief	15 ✓

[REDACTED]
BIJLAGE, behorende bij brief
DIS/90/153/3588
d.d. 2 AUG. 1990

Exemplaar nr: 15

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1 ● .LANDSTRIJDKRACHTEN

a.

[REDACTED]

Het handhaven van een beperkte hoeveelheid moderne artillerie-systemen en tanks in de onmiddellijke nabijheid van het Europese theater zou, naast een bestemming voor de strategische reserve, een gewenste flexibiliteit t.o.v. het eindresultaat van de CSE-besprekingen kunnen garanderen. De bovengenoemde materieelopslag kan eerst als "dreiging" voor het Europese theater worden aangeduid, indien deze situatie zich op langere termijn voortzet, danwel indien het materieel in zogenaamde "unit-sets" (=samenbrengen gevechts-, gevechtsondersteunende en logistieke middelen in één opslagplaats/regio) zou worden opgeslagen. Het beleid inzake de opslag lijkt derhalve gericht op behoud van flexibiliteit, zowel in het kader van het CSE-overleg als tegenover China.

2(●). LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

b. Halfjaarlijkse troepenrotatie

c. Intelligence Collection Flights (ICFs)

d. Vlieguren Oostduitse vliegers

Naar aanleiding van een informatiedag voor de media op vliegbasis HOLZDORF is door de Oostduitse luchtmacht bekend gemaakt dat het aantal vlieguren voor Oostduitse vliegers ten opzichte van voorgaande jaren gereduceerd is met 30%. Dit houdt in dat de gemiddelde Oostduitse vlieger in 1990 nog maar 30-35 uren zal vliegen. Dezerzijds wordt betwijfeld of de Oostduitse luchtstrijdkrachten nog in staat zijn hun operationele taak te vervullen.

3 ● . ZEESTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

B. WARSCHAUPAKT/OOST-EUROPA

4 ● . Het 28e congres van de Communistische Partij van de Sovjet Unie(CPSU)

a. Algemeen

Het 28e partijcongres van de CPSU was primair een partij-interne aangelegenheid. De belangrijkste besluiten hadden betrekking op de federalisering van de staats- en partijorganisatie en een verdere scheiding van partij- en staatsfuncties. Tijdens het Congres zijn geen belangrijke nieuwe beleidsvoorstellen gedaan, noch heeft het geresulteerd in de aanvaarding door de partij van een samenhangend hervormingsprogramma. Naar verwachting zal het Congres dan ook geen effectieve bijdrage leveren aan de bestrijding van de politieke en economische crisis in de Sovjet Unie. Evenmin heeft het congres een bijdrage geleverd aan versterking van de staatkundige eenheid van de Sovjet Unie, die door de nationalistische onrust in steeds sterkere mate wordt bedreigd. Hoewel president/partijleider [REDACTED] zijn positie in de partij heeft kunnen versterken en het uiteenvallen van de partij heeft kunnen voorkomen, heeft zijn "overwinning" op met name de conservatieven binnen de partij het karakter van een pyrrus-overwinning.

De uitkomsten van het Congres zullen een verdere verzwakking van de positie van de intern zeer verdeelde CPSU ook op het centrale beleidsniveau inluiden. Met name door het toenemend zelfstandige optreden van de meeste unierepublieken en hun communistische partijen ten opzichte van de centrale staats- en partij-instanties zal de betekenis van zowel de CPSU als de centrale overheid in toenemende mate worden uitgehold, zelfs op het cruciale gebied van het defensie- en veiligheidsbeleid.

b. Militaire Politiek / Positie Strijdkrachten

Het partijcongres heeft ditmaal voor het eerst, op voorstel van de militaire gedelegeerden, een afzonderlijke resolutie over de militaire politiek aangenomen. In deze resolutie wordt gesteld dat de op het "nieuwe politieke denken" gebaseerde militaire politiek van de partij aan de lange-termijn belangen van de Sovjet Unie beantwoordt, maar ook dat de positieve veranderingen die in de internationale politiek hebben plaatsgevonden nog niet onomkeerbaar zijn. Er blijft daarom volgens de resolutie voor de Sovjet Unie een oorlogsdreiging bestaan, hetgeen betekent dat "de versterking en instandhouding van het defensie-vermogen en de veiligheid van het land op een niveau van betrouwbare en redelijke toereikendheid één van de belangrijkste taken van het gehele volk, partij en staat blijft". Mede daarom bepleit de resolutie "versterking van het gezag van de Sovjet strijdkrachten en verhoging van het prestige van militaire dienst". Door hoge Sovjet militairen is de afgelopen maanden ook in de pers geklaagd over de sterk teruggelopen sociale status van de beroepsmilitairen.

Verder wordt de noodzaak van "centrale leiding over kwesties betreffende de verdediging, veiligheid en militaire opbouw" benadrukt en stelt de resolutie dat alle militairen overal in de Sovjet Unie, d.w.z. ook buiten de republiek van herkomst, geleverd moeten kunnen worden. Daarmee wordt stelling genomen tegen de vorming van nationale militaire formaties, waarop door nationalistische organisaties in verschillende Sovjet republieken is aangedrongen. De resolutie steunt de geleidelijke, stapsgewijze uitvoering van militaire hervormingen door middel van kwalitatieve verbeteringen op materieelgebied, verbetering van de organisatiestructuur en herziening van het kaderbeleid.

Ook stelt de resolutie een radicale verandering van het partijwerk alsmede democratisering van de partij-organisatie in de strijdkrachten in het vooruitzicht. De-politisering van de strijdkrachten, waarop door voorstanders van radicale hervormingen is aangedrongen, wordt echter krachtig van de hand gewezen. De CPSU zal binnen de strijdkrachten blijven streven naar versterking van haar leidende politieke rol. Wel zullen leden van andere -niet-communistische- partijen zich binnen de strijdkrachten ook gaan organiseren. Het Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet strijdkrachten, dat deel uitmaakte van het Ministerie van Defensie en tevens tot dusverre de partij-organisatie in de strijdkrachten leidde, zal worden omgezet in een staatsorgaan voor "patriottische opvoeding" en sociaal-cultureel werk binnen de strijdkrachten.

De militair-politieke resolutie lijkt voornamelijk bedoeld als tegemoetkoming aan militaire bezwaren tegen de aantasting van hun maatschappelijke positie en prestige. De resolutie weerspiegelt recente uitlatingen van tal van prominente militairen, die de aangekondigde militaire hervorming willen beperken tot een zo gering mogelijke aanpassing van de bestaande organisatie en zich verzetten tegen de door de politieke leiding nagestreefde fundamentele herziening van taken en organisatie van het defensie-apparaat. De resolutie heeft duidelijk een compromis-karakter en zal in de praktijk waarschijnlijk van slechts geringe invloed zijn op het defensiebeleid.

Dit geldt vooral omdat het zwaartepunt in de politieke besluitvorming de laatste jaren steeds meer van de partij naar de staatsorganen is verschoven en ook de invloed van de militairen in de Sovjet Unie sterk is afgenomen. Dit wordt nu ook weerspiegeld in de samenstelling van het nieuwe Centraal Comité, waarin het aantal militairen is gehalveerd (tot 17, oftewel 4% van het totaal). Bovendien is de militaire vertegenwoordiging in het CC ingrijpend gewijzigd, doordat deze niet meer uitsluitend uit relatief behoudende hoge officieren bestaat maar ook een aantal lagere, hervormingsgezinde officieren omvat.

5 Hervormingen in economische samenwerking Oostbloklanden

Volgens recente meldingen doen zich problemen voor bij het overleg tussen de lidstaten van de Raad voor Wederzijdse Economische Hulpverlening (CEMA), het economische samenwerkingsverband tussen de WP-landen, Vietnam, Mongolië en Cuba, over de hervorming van de economische betrekkingen tussen de lidstaten. Met name de Sovjet Unie zou zich verzetten tegen de invoering van marktelementen in de CEMA-samenwerking. Daarentegen zien Polen, Hongarije en Tsjechoslowakije weinig nut in verdere samenwerking met landen die daarin markteconomische elementen naar Westers model afwijzen. Op de 45e zitting van de CEMA-Raad in januari 1990 was overeengekomen dat structuur en werkwijze van dit samenwerkingsverband ingrijpend dienden te worden veranderd, conform de economische hervormingen die door de lidstaten zijn voorzien. In principe is besloten de economische betrekkingen tussen de CEMA-landen niet langer te baseren op de coördinatie van de economische (vijfjaren)plannen van de lidstaten, maar in de toekomst primair door de marktverhoudingen te laten bepalen. Integratie van de economieën in de wereldeconomie was daarbij hoofddoelstelling. In dit kader is men reeds in beginsel overeengekomen alle handelstransacties met ingang van 1 januari 1991 te voldoen in harde valuta, en tegen de geldende wereldmarktprijzen. Hoewel over de aard van de meningsverschillen geen bijzonderheden worden gegeven, wordt de beoogde hervorming van structuur en werkwijze van de CEMA bemoeilijkt door groeiende belangentegenstellingen en handelsconflicten tussen met name de Sovjet Unie en de Oosteuropese lidstaten. Dit hangt primair samen met de samenstelling van de in- en uitvoer van de betrokken landen in CEMA-verband. De Sovjet Unie exporteert vooral energie en grondstoffen naar Oost-Europa, terwijl de Sovjet invoer uit de Oosteuropese lidstaten met name bestaat uit technologisch en kwalitatief weinig hoogwaardige machines. In feite was tot dusverre sprake van een ruilhandel waarbij de onderlinge handel in beginsel jaarlijks in evenwicht werd gehouden. De Oosteuropese CEMA-landen zijn in hoge mate afhankelijk van de Sovjet energieleveranties, aangezien zij niet beschikken over de benodigde harde valuta om de energie en grondstoffen in voldoende mate op de wereldmarkt aan te kunnen kopen. Als gevolg van het tot dusverre binnen de CEMA geldende prijsmechanisme, waarbij het gemiddelde van de wereldmarktprijzen van de afgelopen jaren als basis gold, hebben de prijzen die de Sovjet Unie voor zijn olie kon rekenen jarenlang ver onder de wereldmarktprijzen gelegen, hetgeen feitelijk een miljardensubsidie voor de Oosteuropese landen betekende. Voor de Sovjet Unie is de beoogde overgang naar een afrekening in harde valuta tegen de geldende wereldmarktprijzen derhalve zeer aantrekkelijk. Voor de Oosteuropese landen zal dit echter een sterke verslechtering van de handelsbalans met zich meebrengen, die in feite de heroriëntatie van hun economieën op het Westen zal bemoeilijken. Door verschillende Oosteuropese lidstaten is dan ook gepleit voor een overgangperiode waarin de traditionele wijze van verrekening en betaling voor bepaalde handelstransacties gehandhaafd blijft.

Ondanks de meningsverschillen over de hervormingen van samenwerking lijkt geen van de lidstaten geïnteresseerd om termijn te verlaten. Zeker de Oosteuropese landen zijn zich g dat de afzetmogelijkheden voor hun producten op de wereld gering zijn en dat zij onder het nieuwe mechanisme óók hun e Sovjet Unie in harde valuta zullen krijgen uitbetaald. De belangentegenstellingen zullen het hervormingsproces bii samenwerking in CEMA-verband op militair-industrieel gebied echter in de praktijk wel blijven bemoeilijken. Aangenomen van wapensystemen, gemeenschappelijke militair onco ontwikkelingsprojecten) in het licht van de voorgenomen vermindering van de defensie-inspanningen in de Oosteuro grotendeels zal worden gestaakt.

BYLAGE A B5 CUIN-B5DRANGE
MID PT. A.I.U.

14

01150

SIMD - ANDUIDING MILITAR DISTRICT

SRENS ATTU ZONE

▲ = OPSLAG TANKS

● = OPSLAG ARTILLERIE

~~XXXXXXXXXXXXXX~~

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon 070 - [redacted]
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/4494	13 sept 1990
CVIN-bijdrage			

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 20 september 1990 a.s..
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst,
voor deze
het Hoofd Bureau Inlichtingen

[redacted signature]

Luitenant-Kolonel

ARCHIEF

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	070- [redacted]
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[redacted]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/4494 d.d. 13 sept 1990

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD	2
Hoofd IDB	3
BuZa/DAV	4
BuZa/AMAD t.a.v.	5
Plv. Hoofd MID/KM	6
Plv. Hoofd MID/KL	7
Plv. Hoofd MID/KLu	8
<u>Intern:</u>	
H/MID	9 ✓
HSI/MID	10
HBI/MID	11
SV/CI/MID	12
Bureau Inl/MID	13 t/m 16
MID-Archief	17

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1. LANDSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

b. EOC-oefening

Van 10 t/m 14 augustus heeft in het gebied zuid van Berlijn een nationale Sovjet (WGF) oefening plaatsgevonden die was aangemeld in het kader van de EOC-akkoorden en die t/m 16 augustus zou duren. De oefening was aanvankelijk aangemeld als een bilaterale Sovjet-Oostduitse oefening met respectievelijk ca. 14.600 en 700 deelnemers. De DDR had evenwel reeds enige tijd voor het begin van de oefening haar deelname daaraan ingetrokken. Door de oefenende troepen werd het verdedigend gevecht gevoerd.

c. Assistentie oogstwerkzaamheden Sovjet strijdkrachten

d. Oostduitse Volksleger

Als gevolg van de politieke ontwikkelingen tussen de BRD en DDR, zal het Oostduitse Volksleger op 3 oktober als zodanig ophouden te bestaan en

- (deels) als -

(deels) als Territoriaal Commando Oost in de Bundeswehr worden geïntegreerd. In verband hiermee heeft de Westduitse Inlichtingendienst besloten haar activiteiten m.b.t. het Oostduitse Volksleger nu reeds te beëindigen.

2 ● LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

b. Oostduitse luchtmachtkrachten/luchtverdediging (LSK/LV): terugtrekking uit het WP-luchtverdedigingssysteem

Recent is bekend geworden dat speciale apparatuur ten behoeve van de interceptie van het Oostduitse "Air Surveillance System" van de grondlucht/geleide wapen (GL/GW) brigades LADEBURG in het WP-luchtverdedigingssysteem wordt gedemonteerd. De verwachting is dat de Oostduitse LSK/LV zich in september a.s. volledig terugtrekken uit genoemd WP-systeem. Deze terugtrekking komt niet onverwachts aangezien de Oostduitse LSK/LV al sinds juli j.l. grenscontrolestroken met Polen en Tsjechoslowakije hebben ingesteld, waarbij alle vliegbewegingen dienen te worden gerapporteerd.

c. CGF-LSK uit WP "QRA" LVD-systeem

Recent is gebleken dat de CGF-LSK niet meer participeren in het WP-LVD "QRA"-systeem voor de luchtverdediging. Een en ander houdt rechtstreeks verband met de terugtrekking van de Sovjet strijdkrachten uit Tsjechoslowakije.

3 ● ZEESTRIJDKRACHTEN

a. SLBM/ICBM lanceringen

b. TBILISI up-date

Onlangs werd een artikel van de Rode Ster geschreven over de TBILISI-klasse vliegekampschepen. Het schijnt dat de naam van de tweede eenheid van deze klasse, genaamd "RIGA", is gewijzigd in "VARYAG". E.e.a. is geschied op aandringen van de militaire autoriteiten, die het

- ontoelaatbaar -

ontoelaatbaar vinden dat de nieuwe generatie marineschepen namen krijgt van hoofdsteden van republieken. Tevens zullen er geen namen van oorlogsveteranen meer worden gebruikt. Binnenkort zal ook de naamgever van de klasse, de "TBILISI", een naamswijziging ondergaan.

c. Vierde SLAVA-klasse GW-kruiser te water gelaten

De vierde en mogelijk laatste eenheid van de SLAVA-klasse geleidewapen (GW) kruiser, de Admiral Kuznetsov, werd op de Nikolayev-scheepswerf (Zwarte Zee) te water gelaten. Zij zal binnen afzienbare tijd naar de afbouwkade worden verplaatst. Deze werkzaamheden zullen zo'n 4 tot 6 jaar in beslag gaan nemen. Gezien de tijdsduur aan de afbouwkade, mag worden gesteld dat het bouwprogramma van de SLAVA-klasse een lage prioriteit heeft. Op dit moment is nog geen nieuwbouwprogramma van een kruiser waargenomen, hetgeen sedert 1959 niet meer is voorgekomen.

B. MILITAIR-POLITIEK

4. WARSCHAUPACT TROEPENREDUCTIES

Zowel bij de Sovjet strijdkrachten, als bij de strijdkrachten van de meeste NSWP-landen zijn momenteel troepen- en materieelreducties in volle gang. Voor een deel gaat het hierbij om de bijna twee jaar geleden aangekondigde unilaterale reducties, maar ook om terugtrekking van Sovjet troepen uit Oost-Europa en om herstructurering van enkele WP-krijgsmachten.

a. Sovjet terugtrekking uit de NSWP-landen

In augustus heeft de Sovjet Unie na een pauze van enkele maanden de terugtrekking van eenheden uit de DDR hervat. De pauze hield verband met onzekerheid rond de Duitse eenwording en opvangproblemen voor de terugkerende Sovjet troepen. Recent is een luchtmacht squadron teruggetrokken en is een begin gemaakt met de terugtrekking van een tankdivisie en andere eenheden van de WGF. Daarmee komt het aantal uit Duitsland teruggetrokken divisies op drie en resteren nog zestien manoeuvredivisies. Deze zullen voor eind 1994 worden teruggetrokken.

De terugtrekking uit Tsjechoslowakije en Hongarije verloopt volgens schema en lijkt vóór medio 1991 te kunnen worden afgesloten. Van de vijf oorspronkelijk in Tsjechoslowakije aanwezige divisies zijn er twee geheel teruggetrokken en zijn twee aan het vertrekken. Van de oorspronkelijk vier Sovjet divisies in Hongarije is in 1989 één divisie verdwenen en zijn momenteel twee divisies met het vertrek bezig.

In totaal zijn op dit moment een tiental divisies teruggetrokken of met terugtrekking bezig, waarmee het aantal in Oost-Europa gestationeerde manoeuvredivisies wordt teruggebracht van 30 (in begin 1989) naar 20. Drie van deze divisies zijn inmiddels ontbonden, de anderen worden gestationeerd in het Europese deel van de USSR.

b. SOVJET UNIE: unilaterale reducties

De Sovjet Unie heeft verklaard in de ATTU-zone (Atlantic to the Urals) het aantal tanks met 10.000 te verminderen, 8500 stukken artillerie uit de sterkte te nemen en het aantal vliegtuigen met 800 te reduceren. Volgens eigen zeggen heeft de USSR dit inmiddels gedaan, maar er is tevens aangegeven dat slecht een bescheiden deel van het (doorgaans

- verouderde -

verouderde) materieel is vernietigd (in de orde van tien procent). Dit wordt bevestigd door inlichtingenbronnen. Het potentieel van de Sovjet Unie in de ATTU-zone neemt verder af door het op grote schaal overbrengen van relatief modern materiaal naar lokaties buiten de ATTU-zone. Begin september werden ruim 7000 tanks, circa 3000 gepantserde personeels- en infanteriegevechtsvoertuigen en 20.000 stukken artillerie in depots oost van de Oeral waargenomen, die vrijwel alle afkomstig zijn uit de ATTU-zone. In totaal zijn in deze zone 21 van 143 Sovjet manoeuvredivisies ontbonden, gedeactiveerd of volledig mobilisabel gesteld.

Bij de Sovjet luchtmacht zijn, naar wordt aangenomen, sinds begin 1989 meer dan 1200 gevechtsvliegtuigen (ongeveer 15% van het totaal) uit de operationele dienst verdwenen.

c. NSWP-landen

Met uitzondering van Roemenië deden begin 1989 alle NSWP-landen aankondigingen over unilaterale troepenreducties. In het algemeen waren ze voornemens personeelsreducties in de orde van een kleine 10 procent uit te voeren, terwijl de voorziene materieelreducties wat groter waren. Door de politieke veranderingen in deze landen is het defensiebeleid van de NSWP-landen fundamenteel veranderd en is in Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije en Bulgarije besloten tot ingrijpende veranderingen in de strijdkrachten.

Deze veranderingen betekenen in alle gevallen dat de reducties van deze strijdkrachten groter uitvallen dan bijna twee jaar geleden was aangekondigd. In Polen zijn de strijdkrachten met 13% verminderd, in Tsjechoslowakije met 20% en in Hongarije moet in 1991 een 30% reductie zijn uitgevoerd. Voor de verdere toekomst zijn nog verdergaande reducties te verwachten. De Poolse Minister van Defensie heeft voorgesteld de strijdkrachten met nog eens een derde te verminderen, terwijl de premier van Tsjechoslowakije heeft gesproken over een reductie van het Tsjechoslowaakse leger naar 60.000 man (was 199.000 in begin 1989).

5. GOLFCRISIS

a. Politieke situatie

Ten gevolge van de snelle bezetting van Koeweit door Irak op 2 augustus j.l. is de militair-politieke situatie in het gebied rond de Arabische Golf (c.q. Perzische Golf), het Midden Oosten en de Arabisch/Islamitische wereld in het algemeen ingrijpend gewijzigd. Doordat de Iraakse president [REDACTED] de door de Verenigde Naties geëiste beëindiging van de Iraakse bezetting en annexatie van Koeweit blijft afwijzen zijn de vooruitzichten voor een spoedige vreedzame oplossing van het Golfconflict vooralsnog niet gunstig. De door Sovjet president [REDACTED] en de Amerikaanse president [REDACTED] op 9 september uitgegeven gezamenlijke verklaring maakt evenwel duidelijk dat in hun beleid ook de komende tijd het streven naar een vreedzame oplossing van het conflict centraal blijft staan. Daartoe willen zij de internationale druk op Irak zoveel mogelijk opvoeren, zowel door een strikte naleving van het door de VN ingestelde handelsembargo te bevorderen als door de opbouw van een internationale troepenmacht. Zo nodig zullen echter volgens de verklaring "aanvullende maatregelen in overeenstemming met het Handvest van de Verenigde Naties" worden overwogen, hetgeen geweldsgebruik niet uitsluit. De internationale troepenmacht moet primair voorkomen dat Irak ook andere landen in de regio aanvalt, maar zou ook voor de bevrijding

- van Koeweit -

van Koeweit kunnen worden ingezet indien het Iraakse bewind zich ook op langere termijn (1 jaar?) onverzettelijk blijft opstellen. De militaire situatie in de regio laat zich bij de afsluiting van deze rapportage als volgt samenvatten:

b. Sterkte Iraakse strijdkrachten in het Koeweit theater

c. Sterkte internationale troepenmacht

De Verenigde Staten beschikten bij de afsluiting van deze rapportage in het Golfgebied over ruim 100.000 man van de landmacht, luchtmacht en het corps mariniers, uitgerust met onder meer enige honderden vliegtuigen. Dit aantal omstreeks medio oktober tot 140.000 zij toegenomen, bestaande uit 5 divisie uitgerust met meer dan 500 gevechtsvliegtuigen verdeeld over 5 landen en in totaal 25 vliegbases. Daarnaast bevinden zich nog circa 35.000 Amerikanen op veertigtal marineschepen in en in de nabijheid van het crisisgebied, waaronder vliegdekschepen met ieder ca.80 gevechtsvliegtuigen, een slagschip en naar schatting tenminste 21 fregatten en destroyers. Een vierde vliegdekschip bevindt zich in de Middellandse Zee.

De volgende NAVO-landen hebben een militaire bijdrage toegezegd, waarvan een deel op dit moment nog niet alles in de regio is gearriveerd :

België	: 2 mijnenjagers en 1 bevoorradingsschip
Canada	: 2 fregatten/destroyers en 1 bevoorradingsschip
Denemarken	: 1 korvet (en 1 hospitaalschip)
Duitsland	: 5 mijnenjagers en 2 bevoorradingsschepen in de Oostelijke Middellandse Zee
Frankrijk	: 1 Vliegdekschip, 1 kruiser, 4-5 jagers/fregatten en 1 bevoorradingsschip; 30 Gazelle en 10 Puma helikopters; ±3500 militairen
Griekenland	: 1 fregat
Italië	: 1 fregat, 3 korvetten en 1 bevoorradingsschip (in de Oostelijke Middellandse Zee)
Nederland	: 2 fregatten
Noorwegen	: 1 kustwacht-schip
Portugal	: 1 bevoorradingsschip
Spanje	: 4 oorlogsschepen w.o. 1 fregat en 2 korvetten
Turkije	: mogelijk wordt 1 fregat ingezet en als "laatste optie" zullen eventueel Turkse troepen naar Golfgebied worden overgebracht
Ver.Koninkrijk	: 3-5 jagers/fregatten, 3 mijnenjagers, 5 bevoorradingsschepen ca.50 gevechtsvliegtuigen; luchtverdedigingsraketten; c.a. 4 militairen.

Overige Westerse landen :

Australië : 3 (2?) fregatten en 1 bevoorradingsschip

Arabische/Islamitische landen :

Bangladesh : 5000 man toegezegd

Egypte : momenteel ca.20.000 man toegezegd, waarvan naar schatting ca.4000 à 5000 man gearriveerd

Marocco : 1200 man

Oman : 1 bataljon (1175 man) luchtverdediging

Pakistan : 5000 man toegezegd waarvan enkele honderden gearriveerd

Syrië : ca.5000 man

AFDELING INLICHTINGEN EN
VEILIGHEID VAN DE MARINESTAF

HM(11)
exp. 1/5

MID	
Nr.: <u>Dif/90/153/4329</u>	
In: 6 SEP. 1990	
Vernietigen in: 05 sept.	10 DE NR.
	81.16.7

CLASSIFICATIE :

ONDERWERP :

KM-bijdrage CVIN-vergadering

- I Order of Battle en locatie van Iraakse marine (inclusief op Koeweit buitgemaakte eenheden).
- II Overzicht Iraakse koopvaardijvloot.
- III SLBM lanceringen in de zee van Okhotsk.
- IV TBLISI up-date.
- V Vierde SLAVA-klasse GW-kruiser te water gelaten.

~~I.~~

niet

~~II.~~

niet

Koeweit:

De koopvaardijvloot van Koeweit is niet veel groter en heeft 1.865.000 GRT capaciteit.

Overzicht van aantallen en typen schepen:

	Irak	Koeweit
Olietankers	28	19
Olie/chem. tankers	1	1
Chem. tankers	-	-
Div. tankers	-	-
Vloeibaar gastankers	-	5
Bulk/Erts/Olie carriërs	-	-
Bulk/Erts carriërs	-	-
Koelvriestransportschepen	1	-
Containerschepen	-	5
Ro/Ro schepen	-	2
Spec. lading schepen	-	6
Gen. Cargo schepen	15	29
Gen. Cargo passagiersschepen	-	-
Passagier/Ro-Ro schepen	-	5
Passagierschepen	17	28
Tankbarges schepen	-	3
Gen. cargo bargeschepen	7	2
Visserijschepen	10	64
Offshore supply	-	4
Andere typen (sleeptboten o.a.)	62	46

V.w.b. het handelsembargo op Irak zijn er aanwijzingen dat dit op slinkse wijze wordt omzeild. Dit gebeurt d.m.v. het vervalsen van de ladingdocumenten, alsmede door het omkopen van buitenlandse handelspartners. Ook hebben pro-Iraakse landen aangeboden om Irak via luchtvrachtverkeer te bevoorraden. Rapportages geven aan dat ook schepen hun hull overschilderen om aldus het opvallende Iraqi Shipping Lines te verwijderen.

o
wel
III. SLBM lanceringen in de Zee van Okhotsk

ICBM - voluit
SLBM - STRATEGIC LAUNCHED BALLISTIC MISSILE
ICBM - INTERCONTINENTAL BALLISTIC MISSILE

[REDACTED]

○

○

[REDACTED]

[REDACTED]

1

8

8

[REDACTED]

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/5135	16 oktober 1990
CVIN-bijdrage			

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 18 oktober a.s.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst,
voor deze
het Hoofd Bureau Inlichtingen

[REDACTED]
Luitenant-Kolonel

Bijlagen   Bezoekadres
één   Kalvermarkt 28
                     's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070- [REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/5135 d.d. 16 oktober 1990.

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD	2
Hoofd IDB	3
BuZa/DAV	4
BuZa/AMAD t.a.v.	5
Plv. Hoofd MID/KM	6
Plv. Hoofd MID/KL	7
Plv. Hoofd MID/KLu	8
<u>Intern:</u>	
H/MID	9
HSI/MID	10
HBI/MID	11
SV/CI/MID	12
Bureau Inl/MID	13 t/m 16
MID-Archief	17

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGDIENST

A. MILITAIRE POLITIEK

1. SOVJET UNIE

a. Coupergeruchten

Sedert medio september circuleren in de Sovjet Unie weer geruchten over een mogelijke coup poging van militairen. De aanleiding hiervoor vormde ditmaal primair een verklaring van een (voormalige) officier van de luchtlandingstroepen. Deze maakte melding van een verhoogde staat van paraatheid bij een aantal militaire eenheden, alsmede van de (tijdelijke) verplaatsing van een deel daarvan naar Moskou en omgeving, naar verluidt volledig bewapend. Een en ander vond plaats onder strenge veiligheidsmaatregelen teneinde de operatie geheim te houden.

In de berichtgeving is sprake van de volgende eenheden :

- elementen van de luchtlandingsdivisie in Tula, Militair Distrikt Moskou (106 Garde luchtlandingsdivisie), waaronder een regiment uit Ryazan en een regiment uit Kostroma;
- elementen van de luchtlandingsdivisie in Pskov, Militair Distrikt Leningrad (76 Garde Luchtlandingsdivisie), die naar Ryazan zouden zijn verplaatst;
- eenheden van de luchtlandingsdivisie van de KGB Grenstroepen in Vitebsk, Militair Distrikt Witrusland ([voorheen] 103 Garde Luchtlandingsdivisie);
- de Dzerzhinskiy Divisie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Minister van Defensie [redacted] heeft de berichten over een mogelijke coup poging nadrukkelijk ontkend. Zowel [redacted] als KGB-Voorzitter Legergeneraal [redacted] hebben benadrukt dat de verplaatsingen verband hielden met voorbereidingen voor de parade ter gelegenheid van de viering van de oktoberrevolutie op 7 november a.s., hulp bij de aardappel oogst en routinematige oefenactiviteiten. [redacted] bevestigde de verplaatsing van eenheden uit Ryazan en Kostroma, maar vermeldde elke verwijzing naar mogelijke inzet bij ongeregelde c.q interne veiligheidstaken omdat dit momenteel een zeer omstreden kwestie is. Hij ontkende dat eenheden uit Vitebsk naar Moskou waren verplaatst, maar uit uitspraken van [redacted] kan worden opgemaakt dat dit wel het geval was. Volgens [redacted] zouden verder van de Dzerzhinskiy Divisie slechts circa 1000 man in het gebied van Moskou inzetgereed zijn geweest, omdat het merendeel van deze divisie elders in de Sovjet Unie werd ingezet voor de handhaving van de openbare orde en oogstwerkzaamheden.

Vast staat dat vroegtijdige verplaatsingen (september) naar Moskou voor de 7 november-parade een routinematig karakter hebben. Ook staat vast dat een regiment van 106 Garde Luchtlandingsdivisie uit Ryazan begin september reeds naar Moskou is overgebracht, zowel ter voorbereiding op de parade als voor beveiligingstaken met het oog op demonstraties op 16 september j.l., waarvan men mogelijk verwachtte dat deze in voedselrellen zouden ontaarden. Dit regiment wordt routinematig achter de hand gehouden voor eventuele inzet bij massale ongeregelde in Moskou (en andere grote Russische steden).

- Concrete aanwijzingen -

Concrete aanwijzingen voor daadwerkelijke voorbereidingen voor een staatsgreppoging zijn niet beschikbaar. De toenemende frequentie van coupgeruchten hangt waarschijnlijk samen met groeiende ontevredenheid onder zowel de militairen als de bevolking in het algemeen over de politiek-economische crisissituatie in de Sovjet Unie. In dit verband is het opmerkelijk dat het relatief progressieve weekblad Literaturnaya Gazeta onlangs in een artikel zelfs zinspeelde op de mogelijkheid, dat de politieke leiding mogelijk een beroep op de strijdkrachten zou kunnen doen om orde in de economische en politieke chaos te scheppen en de uitvoering van de hervormingspolitiek af te dwingen.

Een militaire coup tegen [redacted] wordt dezerzijds echter als zeer onwaarschijnlijk beoordeeld. De sterke verdeeldheid binnen het officierscorps over de te volgen koers speelt daarbij een hoofdrol. Verder verkleinen de groeiende autonomie van de Sovjet republieken en de toenemende macht van de nationalistische bewegingen de mogelijkheden voor een dergelijk militair optreden. Van belang is ook dat het prestige van de strijdkrachten de afgelopen jaren sterk is teruggelopen. Overigens zou een militaire staatsgreep - zelfs indien met succes uitgevoerd - op geen enkele wijze een oplossing van de structurele economische crisis dichterbij brengen of de herstructurering van het Sovjet staatsbestel vergemakkelijken.

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/5703	15 nov 1990
CVIN-bijdrage			

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 22 november 1990 a.s..
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst,
voor deze
het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

[REDACTED]
Kolonel der Cavalerie

Bijlagen   Bezoekadres
één   Kalvermarkt 28
   's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070- [REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/5703 d.d. 15 november 1990.

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN

1

Hoofd BVD

2

Hoofd IDB

3

BuZa/DAV

4

BuZa/AMAD t.a.v.

5

Plv. Hoofd MID/KM

6

Plv. Hoofd MID/KL

7

Zonder aanhangsel

Plv. Hoofd MID/KLu

8

Intern:

H/MID

9

HSI/MID

10

HBI/MID

11

Zonder aanhangsel

SV/CI/MID

12

Bureau Inl/MID

13

t/m 16

MID-Archief

17

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1 ● LANDSTRIJDKRACHTEN

a. Algemeen

b. Najaarspersoneelwisseling Sovjet strijdkrachten

In de periode 15 november - 15 december a.s. zal de najaarspersoneelwisseling bij de Westelijke Groep van Sovjet strijdkrachten in Duitsland (WGF) worden uitgevoerd. Naar verwachting zal dat eveneens gebeuren bij de Noordelijke Groep van Sovjet Strijdkrachten in Polen (NGF), maar vermoedelijk niet meer bij de Centrale Groep van strijdkrachten in Tsjechoslowakije (CGF) en de Zuidelijke Groep van Sovjet strijdkrachten in Hongarije (SGF), behalve mogelijk in incidentele gevallen

c. Terugtrekking Sovjet strijdkrachten

De terugtrekking van de CGF en de SGF verloopt grotendeels volgens plan en kan, naar verwachting, worden afgesloten voor het overeengekomen tijdstip van 30 juni 1991.

Ook de terugtrekking van Sovjet strijdkrachten uit Duitsland gaat onverminderd voort. Deels betreft het hierbij de laatste fase van de eenzijdige troepensterktevermindering, zoals in december 1988 door Sovjet leider Gorbachev aangekondigd voor de Algemene Vergadering van de VN en deels blijkt reeds een begin te zijn/worden gemaakt met de terugtrekking zoals overeengekomen door de BRD en de SU, als uitvloeisel van de hereniging van de beide Duitslanden.

Het toenemend aantal moreels- en discipline problemen bij de Sovjet strijdkrachten, het stijgende aantal gevallen van desertie, ongeoorloofd afwezigheid, wapendiefstallen en vechtpartijen met de burgerbevolking alsmede de groeiende onzekerheid over de toekomst bij beroepsmilitairen en hun familieleden zouden voor de Sovjet autoriteiten aanleiding (kunnen) zijn voor versnelde terugkeer naar de Sovjet Unie.

2 ● LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

30. ZEESTRIJDKRACHTEN

B. MILITAIR-POLITIEK

4. ● SOVJET UNIE

a. Defensie-inspanning

b. Sovjet Wapenbeheersingsbeleid Post-CSE

In de komende vier jaar zal de omvang van de Sovjet strijdkrachten in Europa zeer aanzienlijk verminderen. Dat is een gevolg van het op 19 november te tekenen CSE-verdrag en van de overeenkomst van de zes landen van het Pact van Warschau waarin het in het CSE-verdrag gelimiteerde WP-aandeel over de diverse WP-lidstaten wordt verdeeld. Vergeleken met het jaar 1988, toen de omvang van de strijdkrachten van de Sovjet Unie een hoogtepunt bereikte, betekent het voor de Sovjet landstrijdkrachten in Europa een getalsmatige materieelreductie van bijna twee derde.

MATERIEELREDUCTIES USSR T.G.V. CSE-VERDRAG EN INTRA-WP VERDELING

	STERKTE IN 1988 (in Europa)	TOEGESTANE STERKTE IN 1995 (in Europa)
Tanks.....	41.580*	13.150
Pantservoer-.....	57.800*	20.000
tuigen		
artillerie.....	42.400*	13.175
gevechts-.....	8.000°	5.150
vliegtuigen		

AKULA ← SSN

JBLISI - CV

.....

00

00

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/5703 d.d. 15 november 1990.

KVO Lijst.

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN
Hoofd BVD
Hoofd IDB
BuZa/DAV
BuZa/AMAD t.a.v.
Plv. Hoofd MID/KM
Plv. Hoofd MID/KL
Plv. Hoofd MID/KLu

1 90.720
2 90 721
3 90 722
4 90 723
5 90 724
6 } 90 725
7 } Zonder aanhangsel 907
8 } 90 727

Intern:

H/MID
HSI/MID
HBI/MID
SV/CI/MID
Bureau Inl/MID
MID-Archief

9 archief 23/11/90
10 }
11 } Zonder aanhangsel
12 }
13 t/m 16
17